

Igielski, Jan Andrzej

Stanisław Chankowski (28 X 1928-5 IX 1990)

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 36/2, 125-126

1991

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

STANISŁAW CHANKOWSKI (28 X 1928 — 5 IX 1990)

Dr Stanisław Przemysław Chankowski urodził się w Warszawie 24 października 1928 roku jako syn Henryka, nauczyciela średniej szkoły zawodowej i Marii (z d. Chabowska). Jako uczeń szkoły podstawowej został ciężko ranny podczas działań wojennych i dalszą naukę musiał kontynuować w domu, a następnie jako ekstern. W 1951 r. uzyskał świadectwo dojrzałości w Liceum dla Pracujących w Warszawie. W latach 1951—1955 studiował historię na Uniwersytecie Warszawskim. Dyplom magistra historii uzyskał na podstawie pracy pt. *Czas wobec Powstania Styczniowego* napisanej pod kierunkiem prof. dr Stefana Kieniewicza.

Pracę zawodową podjął jako asystent w bibliotece Instytutu Historycznego UW w roku akad. 1955/1956. Z początkiem roku 1956 nawiązał kontakty z Archiwum Polskiej Akademii Nauk, na którego zlecenie wykonywał kwerendy naukowe w materiałach archiwalnych z zasobu Archiwum Głównego Akt Dawnych dla skompletowania kartoteki *Inwentarza centralnego materiałów źródłowych do historii nauki polskiej*. Od 1 XII 1956 r. został etatowym pracownikiem Archiwum PAN, początkowo jako asystent, wkrótce starszy asystent, aby w 1964 r. awansować na stanowisko adiunkta dokumentacji naukowej. Przez szereg lat kierował działem ewidencji i udostępniania zasobu Archiwum PAN. Opracowywał inwentarze i kartoteki pomocnicze do licznych zespołów archiwalnych pochodzenia prywatnego — spuścizn rękopiśmiennych po uczonych polskich. Wybrane inwentarze zostały wydrukowane w *Biuletynie Archiwum PAN*.

Stanisław Chankowski stale dążył do podnoszenia swoich kwalifikacji zawodowych. Niezależnie od uzyskania uprawnień pracownika dyplomowanego dokumentacji naukowej, prowadził przez wiele lat własne prace badawcze. Początkowo jego zainteresowania skupiały się na historii Powstania Styczniowego. W 1967 r. uzyskał stopień doktora nauk humanistycznych na podstawie rozprawy pt. *Powstanie Styczniowe w Augustowskiem* napisanej pod kierunkiem prof. dr S. Kieniewicza. Po uzyskaniu doktoratu prace badawcze S. Chankowskiego rozwinęły się w dwóch kierunkach: pierwszy stanowiły problemy związane z pracą w Archiwum PAN (teoria i metodyka prac archiwalnych), drugi kierunek to tematyka historyczna, opracowywanie wydawnictw źródłowych. Należy tu wymienić przede wszystkim zbiór materiałów źródłowych przygotowany do druku wspólnie z prof. S. Kieniewiczem, obejmujący dokumenty Rządu Narodowego 1863/1864. Opublikował również szereg przyczynków i recenzji dotyczących okresu powstania styczniowego.

Za temat swej pracy habilitacyjnej obrał zbiory Muzeum Narodowego w Rapperswilu, które, jak wiadomo, uległy całkowitemu zniszczeniu podczas II wojny światowej, po niefortunnym przetransportowaniu do Polski w 1927 r. Podjął więc ambitne zadanie zrekonstruowania zawartości tych unicestwionych dóbr kultury polskiej, mając w zasadzie za podstawę jedynie źródła pośrednie rozproszone po różnych archiwach i bibliotekach. Informacje o zbiorach rapperswilskich zdobywał za granicą; przebywał dwukrotnie w Paryżu (1979 i 1987) oraz w Szwajcarii (1980) dzięki uzyskanym stypendiom zagranicznym. Przebadanie licznych źródeł w archiwach i bibliotekach umożliwiło mu zgromadzenie obfitej dokumentacji. Wyniki swych badań zdążył częściowo opublikować, m.in. na zebraniu naukowym w Instytucie Historii Nauki, Oświaty i Techniki w dniu 30 marca 1984 r. wygłosił referat, w którym przedstawił rolę Muzeum Rapperswilskiego jako polskiej instytucji kulturalno-oświa-

towej i warsztatu badań historycznych na przełomie XIX i XX wieku. Całości rozprawy habilitacyjnej nie zdążył przygotować do druku.

Jego dorobek naukowy obejmujący kilkadziesiąt pozycji bibliograficznych nie ogranicza się do problematyki historycznej, lecz zawiera tematy z zakresu archiwoznawstwa. Poza inwentarzami archiwalnymi trzeba wspomnieć o poważnym udziale w pracach redakcyjnych obu wydań *Przewodnika po zespołach i zbiorach Archiwum PAN* oraz o wkładzie pracy do zbiorowego opracowania metodycznego pt. *Wytyczne opracowania spuścizn po uczonych*. Na uwagę zasługuje również udział S. Chankowskiego w opracowaniu bibliografii archiwów akademii nauk krajów socjalistycznych, która była publikowana w odcinkach czasowych w Leningradzie w wersji rosyjskiej i niemieckiej. Od 1974 r. był sekretarzem redakcji „Biuletynu Archiwum PAN”. Współpracował również z „Kwartalnikiem Historii Nauki i Techniki” zamieszczając od 1976 r. regularne coroczne komunikaty o nabytkach powiększających zasób Archiwum PAN i jego oddziałów w Krakowie, Poznaniu i na Śląsku.

Zmarł nagle 5 września 1990 r. w Warszawie. Archiwum PAN straciło wieloletniego wartościowego pracownika, który — obok doświadczenia zawodowego i szerokiej wiedzy historycznej — posiadał tak cenne zalety jak sumiennosc, rzetelnosc i wysokie poczucie odpowiedzialności. Życzliwy i lojalny wobec współpracowników, chętnie dzielił się swą wiedzą i doświadczeniem. Był też bardzo cenionym doradcą badaczy korzystających z materiałów archiwalnych w Archiwum PAN.

Pozostanie na zawsze w pamięci tych, którzy Go znali.

Jan Andrzej Igielski
(Warszawa)